

TRILATERAL VERDA

L'HOMENATGE A DENIS DE ROUGEMONT I L'EUROPEISME INSOSTENIBLE

SANTIAGO VILANOVA →

PERIODISTA I CONSULTOR AMBIENTAL

La nostra plataforma europeista va ser ECOROPA (The European Group for Ecological Action), associació de dret europeu fundada el 1976 i que presidia Denis de Rougemont (Neuchâtel, 1906-Ginebra, 1985), filòsof i ecologista, fundador del Centre Européen de la Culture. Durant els anys setanta i vuitanta ECOROPA va aglutinar la flor i nata del radicalisme ecologista: Edward Goldsmith, Brice Lalonde, Petra Kelly, Paul Blau, Bernard Charbonneau, Freda Meisner-Blau, Manfred Siebker, Solange Fernex, Wolfgang Sachs, Edouard Kressmann, Christian i Diane Schumacher, Serge Moscovici i Bernard Charbonneau, entre d'altres. Des de les primeres reunions al Centre Europeu de la Cultura, a la Villa Moynier, a la vora del llac Léman, vam parlar de com interrelacionar l'acció ecologista i antinuclear amb l'Europa dels pobles.

El nacionalisme català s'havia concentrat exclusivament en la vacil·lant defensa de la llengua i la reivindicació d'un Estatut sucursalitzat a Espanya, deixant els recursos energètics en mans de l'Estat i dels grans monopolis. Tret del PSAN, que s'acostà a les primeres mobilitzacions ecologistes de forma activa, entitats com el CIE-MEN es van limitar a reivindicar un Estat català en el marc d'uns Estats Units d'Europa. La coalició de CiU i ERC estaven més preocupades per conquerir el poder de la Generalitat que per definir un model rupturista amb l'Estat espanyol.

LES CAMPANYES D'ECOROPA

Vaig vincular-me a ECOROPA per mediació de Mario Gaviria, el sociòleg i ecologista navarrès, que ja tenia un gran prestigi en el moviment ecologista ibèric. També hi vaig fer entrar José Allende, economista i impulsor de la Comissió per una Costa Basca no Nuclear i, posteriorment, Josep Puig, enginyer, cofundador del Grup de Científics i Tècnics per un Futur No Nuclear. En una de les reunions a Cornualla, on s'havia de parlar sobre l'ecoregionalisme, hi vaig convidar el maulurat Laureà Solsona, un fillòleg amb qui vam impulsar la secció ecologista del moviment Nacionalistes d'Esquerra.

ECOROPA es va significar per diverses campanyes europeistes que vam divulgar a Catalunya amb moltes dificultats. La primera va ser el Manifest per una Europa Ecològica, fet públic abans de les primeres eleccions europees de juny de 1979. El manifest, traduït a set llengües –entre les quals el català–, demanava un canvi en els objectius productivistes i des-

Des del primer moment que vam decidir impulsar l'ecologia política a Catalunya teníem el pensament posat en Europa. Ens hauríem sentit isolats en la nostra estratègia si no haguéssim comptat amb la solidaritat de grups i associacions ecologistes i antinuclears de diferents països europeus. No vam esperar que el Govern de Felipe González introduís l'Estat espanyol a la CEE (ni a l'OTAN, tot i el "no" de Catalunya a l'atlantisme). Nosaltres ja teníem relacions solidàries amb els principals intel·lectuals de l'ecopacifisme europeu

MARC DUBRULLE, PASQUAL MARAGALL I SANTIAGO VILANOVA DURANT L'HOMENATGE A ROUGEMONT (1995).

envolupistes expressats en l'article 2 del Tractat de Roma, la desmilitarització de la Unió, la supressió del tractat Euratom i la creació d'un senat de nacions ense Estat. Ni el PSUC ni ERC no es van motivar a l'època sobre aquests conceptes. En un simposi a la Universitat de Kassel, el setembre de 1980, vam tornar a insistir que Europa caminava cap un mercat únic al servei de les multinacionals i de la tecnocràcia financera. Altres campanyes i documents d'ECOROPA es van referir a la creació d'un Ecotribunal europeu per jutjar els temes ecològics (idea que ara ha recollit la Fundació Cousteau) i la denúncia de la instal·lació d'euromíssils (en la qual va participar activament Petra Kelly).

La proclama europeista d'ECOROPA va arribar a Catalunya i es publicà en alguns diaris, però fou rebuda amb indiferència pels nacionalistes. El president Pujol ha estat sempre un defensor de l'Euratom i de la nuclearització (seduït per Pere Duran Farell). El Patronat Català Pro Europa, la seu del nacionalisme convergent a Brussel·les, era de la mateixa corda desenvolupista i l'home que durant molts anys hi ha defensat l'europeisme del Govern CiU, l'economista Carles Gasòliba, sempre ha estat contrari a les posicions dels entropistes com Nicholas Georgescu-Roegen, favorables a un desenvolupament sostenible.

A la reunió de Kassel, ideòlegs de la bioeconomia com René Passet, Orio Giardini, Rudolf Bahro, Robert Jungk, Ivan Illich i el mateix Georgescu-Roegen es van pronunciar contra l'Europa dels mercaders, dominada pel lobby atòmic i la proliferació nuclear. El 6 de juny de 1982 el diari *Le Monde* va dedicar un ampli reportatge titulat «Les Alternatifs en Europe», on es

resumia la tesi econacionalista catalana. Estàvem dins l'onada ecològica europeista, però ens faltava el suport de la classe política del país, sempre reàcia a donar suport a idees i a projectes que no surten dels partits polítics dominants o dels intel·lectuals consensuats.

La nostra pressió per defensar la idea nacionalista i ecologista va continuar. El 1985, el Grup GRAEL (Green Alternative European Link) del Parlament Europeu, en què estaven representats els Die Grünen, va encarregar-me un informe sobre la qüestió «Regionalisme i ecologisme a Europa», que vaig realitzar junt amb l'ecologista alemany Alfred Horn, que posteriorment seria apartat del partit per les seves posicions favorables a una internacional verda que acceptés els partits verds d'àmbit nacional. Els Cohn Bendit i Joschka Fischer, que controlarien durant els anys noranta l'estratègia europea dels Die Grünen, acabarien per apartar definitivament la idea d'una organització de l'ecologia política a partir d'estructures i organitzacions polítiques no exclusivament estatals.

L'HOMENATGE A DE ROUGEMONT

Que el pujolisme tenia una idea d'Europa basada en la insostenibilitat del model econòmic es va tornar a demostrar el desembre de 1995, quan vam organitzar a Barcelona l'homenatge a De Rougemont, deu anys després de la seva mort, amb el suport de la Comissió Europea. Aquest acte es va poder fer gràcies a l'acció conjunta de l'European Society for Environment and Development (ESED) –creada per Mark Dubrulle, membre d'ECOROPA que actuava de *lobbyista* a les direccions

Homenatge a DENIS DE ROUGEMONT

Col·loqui internacional

REGIONALISME
FEDERALISME
ECOLOGISME

La unió d'Europa sobre noves bases econòmiques i culturals

generals de la UE a Brussel·les – i de Gea Consultors Ambientals, societat empresarial que vaig fundar amb Gustau Barbat, advocat que havia col·laborat amb Alternativa Verda. La idea va ser organitzar un gran debat sobre «Regionalisme, federalisme i ecologisme» a Barcelona i a Tolosa de Llenguadoc, on vam rebre el suport del maulurat Joan Claret, president del Casal Català en aquesta capital occitana.

En el Comitè d'Honor de l'homenatge a Denis de Rougemont hi eren el president Pujol i Pasqual Maragall, aleshores alcalde de Barcelona, junt amb altres polítics com Mikhail Gorbaxov, Marco Pannella, Carlo Ripa di Meana, Sadruddin Aga Khan, Jacques Santer, Jean-Luc Dehane i Manuel Durao Barroso. Entre els ecologistes destacaven Brice Lalonde, Daniel Cohn-Bendit i Paul Blau.

Aquells debats, amb un gran èxit de participants, especialment catalanistes, van motivar que el Govern de CiU es comencés a plantejar la sostenibilitat com una nova forma de governabilitat per al segle XXI. El resultat va ser una *Declaració de Barcelona* que contenia les exigències ambientals i democràtiques que són en la base de l'oposició al Tractat de la Unió Europea i del «no» ecologista i catalanista en el referèndum del passat 20 de febrer. D'aquell col·loqui en resultaria un llibre editat per Presses Interuniversitaires Européennes amb les principals ponències.

La intervenció de Pasqual Maragall en l'homenatge a Denis de Rougemont va ser més propera a les tesis ecologistes sobre el concepte d'Europa. Es va referir a la Címera de Rio-92, a les Agendes 21 i a la Carta d'Aalborg sobre la sostenibilitat dels municipis. S'albirava ja l'estratègia del futur Tripartit que governaria la Generalitat a partir de 2004 i de com el PSC-PSOE iniciava un apropament al moviment ecologista. En tot cas, aquells intents van acabar malament perquè, finalment, Maragall incorporaria l'«ecologisme» al Govern mitjançant un pacte amb Iniciativa per Catalunya, que s'acabava d'apropiar el verd en el seu logo i que assumia un discurs ecologista per frenar la crisi de la seva patent comunista. La incoherència, però, entre ICV i els seus recents aliats del Partit Verd Europeu, partidaris de donar suport al Tractat, ha posat en evidència el que nosaltres ja havíem denunciat els anys vuitanta i noranta sobre l'estatalisme dels partits verds europeus i la seva incomprensió envers les nacions sense Estat.

Proper capítol: **L'ITER, el darrer fracàs nuclear del pujolisme.**

FOTO → PILAR SENTIS